

Mottagare
Regionstyrelsen

Remiss av betänkandet Bättre förutsättningar för klimatanpassning (SOU 2025:51)

Förslag till beslut

- Regionstyrelsen beslutar att anta föreliggande förslag till yttrande för ingivande till Klimat- och näringslivsdepartementet som Region Gotlands remissvar.

Beslutet förklaras omedelbart justerat.

Sammanfattning

Klimat- och näringslivsdepartementet har skickat ut betänkandet om *Bättre förutsättningar för klimatanpassning*, SOU 2025:51 på remiss och Region Gotland har givits möjlighet att lämna synpunkter. Regeringen önskar synpunkter på förslagen och materialet i betänkandet. Remissvaren ska ha inkommit till Klimat- och näringslivsdepartementet senast den 17 oktober 2025. Regionstyrelseförvaltningen har i dialog med Regeringskansliet medgetts möjlighet för Region Gotland att inkomma med ett remissyttrande senast 20 november.

Regeringen beslutade den 14 mars 2024 att ge en särskild utredare i uppdrag att analysera och vid behov föreslå ny eller anpassad lagstiftning för att effektiva klimatanpassningsåtgärder ska kunna genomföras (dir. 2024:31). Utredningen har antagit namnet Klimatanpassningsutredningen 2025. I och med överlämnandet av betänkandet *Bättre förutsättningar för klimatanpassning* SOU 2025:51 är uppdraget avslutat.

Utredningen har syftat till att analysera och vid behov föreslå ny eller anpassad lagstiftning för att effektiva klimatanpassningsåtgärder ska kunna genomföras. Vidare ämnade utredningen identifiera möjliga finansieringsmodeller för att långsiktigt fördela kostnaderna mellan de aktörer som drar nytta av en klimatanpassningsåtgärd. Utredningen lämnar elva förslag till förändringar i befintlig lagstiftning som skapar bättre förutsättningar för genomförandet av klimatanpassningsåtgärder. Med detta avses i första hand sådana åtgärder som tar mark i anspråk för att skydda byggnader eller annan egendom mot skador från naturhändelser.

Utredningen föreslår vidare att staten bör ta på sig ansvaret för att etablera

skydd mot översvämningar från havet längs vissa kuststräckor och lämnar förslag på en process för detta. Utredningen lämnar även förslag på en ny lag som möjliggör för kommuner att ta ut en del av kostnaden för en klimatanpassningsåtgärd som kommunen genomför, av fastighetsägare vars fastigheter skyddas av åtgärden.

Utredningen föreslår ett antal författningsändringar som enligt utredningen syftar till att effektiva klimatanpassningsåtgärder ska kunna genomföras. Dessa listas nedan i punktform:

- Klimatanpassningsåtgärder som särskilt skäl för dispens från strandskyddet (avsnitt 8.1) – *Förslag till ändring i miljöbalken (1998:808)*.
- Tillfälligt marktillträde för att skydda eller återställa väg och järnväg (avsnitt 8.2) – *Förslag till ändring i väglagen (1971:948), lag (1995:1649) om byggande av järnväg samt ändring i vägförordningen (2012:707)*.
- Öppna dagvattenanordningar ska omfattas av ledningsrättslagen (avsnitt 8.3) – *Förslag till ändring i ledningsrättslagen (1973:1144)*.
- Dagvattensystemets kapacitet ska regleras i lag (avsnitt 8.4) – *Förslag till ändring i lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster*.
- VA-huvudmannen ska lämna uppgifter om dagvattensystemets kapacitet (avsnitt 8.5) – *Förslag till ändring i lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster*.
- Kommunen ska i översiktsplanen redovisa vilka klimatanpassningsåtgärder kommunen avser att initiera (avsnitt 8.6) – *Förslag till ändring i plan- och bygglagen (2010:900)*.
- Markreservat för klimatanpassningsanläggningar ska kunna införas i en detaljplan (avsnitt 8.7) – *Förslag till ändring i plan- och bygglagen (2010:900)*.
- Möjligheten att vilka bygglov med en anläggning för klimatanpassning utökas (avsnitt 8.8) – *Förslag till ändring i plan- och bygglagen (2010:900)*.
- Kommunen ska ändra eller upphäva detaljplaner som medför stora risker (avsnitt 8.9) – *Förslag till ändring i plan- och bygglagen (2010:900)*.
- Kommunen ska tillhandahålla underlag när en fastighetsägare vill vidta åtgärder (avsnitt 8.10) – *Förslag till ändring i plan- och bygglagen (2010:900)*.
- Föreskrifter om högsta inomhustemperatur för känsliga grupper (avsnitt 8.11) – *Förslag till ändring i förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd*.

Regionstyrelseförvaltningen har remitterat ärendet till tekniska nämnden och till miljö- och byggnämnden. Teknikförvaltningen och samhällsbyggnadsförvaltningen har genomfört gedigna utredningar med utgångspunkt i de båda nämndernas verksamheter och ansvarsområden.

De båda nämnderna har beslutat om yttranden vid nämndsammanträden 22 oktober (TN) respektive 24 oktober (MBN). Regionstyrelseförvaltningen har med de båda nämndernas yttranden som grund, sammanställt ett samlat yttrande som nu tillställs regionstyrelsen för beslut och expediering till Klimat- och näringslivsdepartementet.

Bedömning

Regionstyrelseförvaltningen ser positivt på de initiativ som staten nu tar kring ett ökat fokus på klimatanpassningsområdet. De pågående klimatförändringarna gör att dessa frågor behöver ges en större roll såväl globalt som nationellt och lokalt. Gotland har hittills varit förskonat från allvarliga samhällspåverkande klimatrelaterade händelser som exempelvis omfattande skogsbränder och översvämningar med svåra effekter för människor, byggnader och infrastruktur, men inga delar av samhället kommer framöver att undgå påverkan av ett förändrat klimat med ökade skyfall, extremhetta, stigande vattennivåer, skred, ras och bränder. Möjligheterna för Gotland att uppfylla samtliga mål som den regionala utvecklingsstrategin, Vårt Gotland 2040, ställer upp, är beroende av att vi lyckas bromsa klimatförändringarna och att reducera effekterna av dem.

Regionstyrelseförvaltningen är positiv till förslag som ger kommunerna ökad rådighet och möjligheter att på lokal nivå hantera frågor kring klimatanpassningsåtgärder. När det gäller utredningens förslag om lagstadgad medfinansiering från fastighetsägare för kommunala klimatanpassningsåtgärder, utgår förvaltningen från att regeringen, i kommande utredningar, kommer att fördjupa och förtydliga hur detta förslag ska genomföras. Särskilt gäller det frågor kring kostnadsfördelning, där betänkandet visserligen presenterar modeller för beräkning och fördelning, men där det finns förutsättningar för olika tolkningar från olika parter i processen. För en enskild fastighetsägare kan kostnaden för en klimatanpassningsåtgärd bli omfattande och det är viktigt att det finns ett gediget regelverk för kommunerna att stödja sig på vid hantering av dessa frågor.

I övrigt gör regionstyrelseförvaltningen bedömningen att miljö- och byggnämndens och tekniska nämndens yttranden på ett grundligt sätt redogör för nämndernas ställningstaganden rörande det aktuella betänkandet kring effektiva klimatanpassningsåtgärder. Förvaltningen föreslår att regionstyrelsen beslutar att anta upprättat samlat yttrande såsom Region Gotlands remissvar för att inges till Klimat- och näringsdepartementet.

Beslutsunderlag

Remiss. Bättre förutsättningar för klimatanpassning, SOU 2025:51, inkom 2025-08-25
Tekniska nämndens yttrande daterat 2025-10-22
Miljö- och byggnämndens yttrande daterat 2025-10-24
Regionstyrelsens yttrande, daterat 2025-11-10
Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-11-10

Regionstyrelseförvaltningen

Stefan Hollmark
Regiondirektör

Stefan Persson
Regional utvecklingsdirektör

Skickas till

Miljö- och byggnämnden
Tekniska nämnden